

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU ŠAKIŲ „NAKTINIO KLUBO B16“ KVIETIME Į RENGINĮ

2017 m. lapkričio 13 d. Nr. (17)SI-18)SP-86

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau ir – Tarnyba) gavo informaciją, kad 2017 m. rugsėjo 22 d. socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje „Naktinis klubas B16“ (toliau ir – klubas) buvo pradėta platinti renginio „X+Y: CURLY MUSIC“, turėjusio vykti (ir įvykusio) 2017 m. rugsėjo 29 dieną, reklama (toliau ir – renginio reklama).

Renginio reklamoje nurodyta, kad įėjimo kaina yra 5 eurai, bet merginoms įėjimas yra nemokamas, taip diferencijuojant (dėl nemokamo įėjimo) asmenis pagal lytį.

Renginio reklamos nuoroda „Facebook“ socialiniame tinkle:
<https://www.facebook.com/events/181713379041104/>.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 14 ir 15 straipsniais bei 24 straipsnio 3 dalimi, 2017 m. spalio 2 d. lygių galimybių kontrolierius pradėjo tyrimą dėl galimo moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimo.

Lygių galimybių kontrolierius, vadovaudamasis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimi, 2017 m. spalio 9 d. raštu Nr. (17)SI-18)S-557 kreipėsi į klubo vadovą ir paprašė motyvuotai paaiškinti, ar renginio „X+Y: CURLY MUSIC“ metu moterims ir vyrams buvo taikomos skirtingos įėjimo į klubą kainos, kuo remiantis buvo taikomos tokios kainos, kas organizavo minėtą renginį ir nustatė įėjimo į klubą kainas, kas paskelbė renginio reklamą klubo „Facebook“ paskyroje.

Lygių galimybių kontrolierius

n u s t a t è:

Klubo direktorius L. B. 2017 m. lapkričio 3 d. elektroniniu paštu atsakė į lygių galimybių kontrolieriaus raštą. Atsakyme direktorius praneša, kad „Naktinis klubas B16“ įsikūrė visai neseniai (2017 m. pradžioje). Vasaros metu apskritai nebuvo organizuota jokių renginių, klubas nedirbo, todėl nuolatinių lankytojų vis dar nėra. Be to, klubas veikia ne visomis dienomis, o tik savaitgaliais (du arba tris penktadienius per mėnesį).

Renginį „X+Y: CURLY MUSIC“ organizavo klubo komanda, kuri ir nustatė įėjimo į klubą kainą ir paskelbė renginio reklamą klubo „Facebook“ paskyroje.

L. B. teigia, kad skelbiant renginio reklamą „merginoms įėjimas nemokamas“ tikrai nebuvo siekta diskriminuoti asmenis dėl lyties, buvo organizuojama akcija norint didinti lankytojų srautą. Vadovo teigimu, Šakiai yra nedidelis miestelis, jaunimo yra mažai, todėl siekiant pritraukti kuo daugiau jaunų žmonių norėta išbandyti visokius būdus: nemokamą įėjimą taikyti ir vaikinams, taip pat nemokamas įėjimo valandas visiems, taikyti mažesnę mokestį didesnei nei penkių žmonių grupei. Taip pat buvo bandyta neimti mokesčio nei iš merginų, nei iš vaikinų iki vidurnakčio, jei klube mažai lankytojų. L. B. pabrėžia, kad klubas nori suteikti jaunimui galimybę nesišlaistyti gatvėmis, o kultūringai pašokti ir praleisti laisvalaikį šokių aikštelėje.

Klubo direktorius pridūrė, kad komanda išsamiai susipažino su Lygių galimybių įstatymu, daugiau tokių akcijų nedarys ir įstatymų nepažeidinės, tikisi Tarnybos supratingumo.

Lygių galimybių kontrolierius

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar „Naktinis klubas B16“ skleisdamas savo renginio „X+Y: CURLY MUSIC“ reklamą socialiniame tinkle „Facebook“ nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punkto reikalavimų.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas

teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypačingai dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą ir atlyginimą. Chartijoje skiriamas ypatingas dėmesys lyčių lygybei.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB, įgyvendinant vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principą dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Pagal Direktyvą, vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnis skelbia, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būtų traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat ir tai, kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks

nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1-oje ir 9-oje dalyse.

Pažymėtina, kad pagal Lygių galimybių įstatymą, prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai įpareigojami įgyvendinti lygias galimybes dėl įtvirtintų draudžiamų diskriminavimo pagrindų. Pagal šio įstatymo 8 straipsnio 1 punktą, prekių pardavėjai, gamintojai ar paslaugų teikėjai nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos visiems vartotojams privalo sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, bei taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas. Įstatymo 8 straipsnio 2 punkte nustatyta prekių pardavėjams, gamintojams ar paslaugų teikėjams pareiga, suteikiant informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuojant, užtikrinti, kad šioje informacijoje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas pirmiau

minėtais pagrindais ir nebūtų formuojamos visuomenės nuostatos, kad dėl šių požymių asmuo yra pranašesnis ar menkesnis už kitą. Nurodytų pareigų nesilaikymas pagal Lygių galimybių įstatymo 10 straipsnį laikomas šio įstatymo pažeidimu. Analogiškos nuostatos numatytos Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1, 2 ir 3 punktuose.

Aptariamu atveju „Naktinis klubas B16“ savo socialinio tinklo „Facebook“ paskyroje paskelbė informaciją, kad renginio „X+Y: CURLY MUSIC“ (vykusio 2017 m. rugsėjo 29 d.) metu moterys yra įleidžiamos nemokamai, bet vyrams reikėtų mokėti 5 eurų įėjimo mokestį. Iš to darytina išvada, kad kaina yra diferencijuojama pagal asmens lytį. Tyrimo metu klubo direktorius L. B. paaikšino, kad šį renginį organizavo, renginio reklamą paskelbė ir kainą už įėjimą nustatė klubo komanda, taip patvirtindamas, kad merginoms ir vaikinams buvo taikoma skirtinga kaina.

L. B. teigė, kad moterims taikoma lengvata („merginoms įėjimas nemokamas“) buvo priemonė, skirta didinti lankytojų srautą, nes Šakiai – nedidelis miestelis ir jaunų žmonių, kurie būtų tikslinė klubo auditorija, nėra daug. Siekiant pritraukti kuo daugiau jaunimo, norėta išbandyti ir kitus būdus: taikyti nemokamą įėjimą vaikinams, numatyti nemokamo įėjimo valandas, taikyti mažesnę mokestį didesnei nei penkių žmonių grupei. Dar viena tokių priemonių – nemokamas įėjimas ir merginoms, ir vaikinams iki 24 valandos (vidurnakčio). Tais atvejais, kai asmenys yra diferencijuojami dėl lyties (kai kaina merginoms arba vaikinams yra mažesnė vien dėl lyties), viena lytis yra visada traktuojama mažiau palankiai vartotojų teisių apsaugos srityje, tai subjektų grupei sunkiau gauti tą pačią paslaugą, taigi tai atitinka tiesioginės diskriminacijos sąvoką.

Pabrėžtina, kad Lygių galimybių įstatyme nenumatyta jokių išimčių, kai skirtingomis sąlygomis teikiamos paslaugos būtų pateisinamos dėl kurio nors antidiskriminaciniuose įstatymuose nustatytų pagrindų. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 3 punkte nurodyta, kad pareiga užtikrinti vienodas sąlygas įsigyti prekes ir paslaugas bei jomis naudotis nediskriminuojant asmenų dėl lyties negalioja to paties įstatymo 10 straipsnio 8 punkto numatytu atveju – kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Vertinant, ar klubo taikyta akcija atitinka išvardytus kriterijus, manytina, kad klubo direktoriaus L. B. nurodytas tikslas (skatinti kuo daugiau jaunimo kultūringai pašokti ir praleisti laisvalaikį šokių aikštelėje, o ne gatvėse) galėtų būti laikomas teisėtu ir pozityviu, bet jo siekimas tokiomis priemonėmis, kai vienai lyčiai yra taikomos žymiai palankesnės sąlygos gauti paslaugas (patekti į naktinį klubą), neturėtų būti laikomos tinkamu ir būtinu, nes minėtą tikslą galima pasiekti ir kitomis priemonėmis, skirtingų lyčių vartotojams nesudarant skirtingų sąlygų gauti tokias pat

paslaugas (pavyzdžiui, direktoriaus L. B. nurodytos akcijos, kurių metu taikomas mažesnis mokestis didesnei nei penkių asmenų grupei, arba nustatant nemokamo įėjimo valandas, bet nediferencijuoti asmenų pagal lytį ir iki 24 valandos įleisti nemokamai).

Darytina išvada, kad „Naktinis klubas B16“, taikydamas skirtingus įėjimo mokesčius, priklausomai nuo lyties, nesudarė visiems vartotojams vienodų sąlygų gauti tas pačias paslaugas, nes moterims nebuvo taikomas įėjimo mokestis, o vyrams nustatytas 5 eurų įėjimo mokestis. Tokiais veiksmais „Naktinis klubas B16“ tiesiogiai diskriminavo vyrus ir pažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punktą, t. y., padarė moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimą.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu bei Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu:

Lygių galimybių kontrolierius

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti „Naktinis klubas B16“ direktorių L. B. dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti „Naktinis klubas B16“ direktorių L. B.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01119 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Seimo kontrolierius,
laikinais pavaduojantis lygių galimybių kontrolierių

Raimondas Šukys